

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ІНСТИТУТ ПРАКТИЧНОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА АРТ-МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА АРТ-МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ІВЕНТ-ТЕХНОЛОГІЙ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи

Людмила СТЕПАНЕНКО

«31» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕКРЕАЛОГІЯ

для здобувачів вищої освіти

Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	«Менеджмент креативних індустрій»
Спеціалізація	
	(за наявності)
Вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	<u>денна/заочна</u>
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Кількість кредитів ECTS	<u>4/120</u>
Мова викладання, навчання та оцінювання	<u>українська</u>
Форма підсумкового контролю	<u>екзамен</u>

Викладач: Шевченко Наталія Олександрівна

Пролонгація за рішенням науково-методичної ради НАКККіМ

УДК 338.48(075.8)

Розробник:

ШЕВЧЕНКО Наталія Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри арт-менеджменту та івент-технологій.

ПОГОДЖЕНО:

Директор інституту практичної культурології та арт-менеджменту

Степан
ДИЧКОВСЬКИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Завідувач кафедри арт-менеджменту та івент-технологій

Степан
ДИЧКОВСЬКИЙ

Протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.   Протокол № 8 від «18» травня 2022 р.

Погоджено з гарантом освітньої програми «Менеджмент креативних індустрій»

Гарант освітньої програми Наталія ВОРОБІЙОВА

«29» серпня 2022 р.

Схвалено науково-методичною радою Академії

Протокол від «30» серпня 2022 р. № 5

Голова науково-методичної ради Людмила СТЕПАНЕНКО

© Шевченко Н. О., 2022

© НАКККіМ, 2022

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація (опис) навчальної дисципліни (у т.ч. міждисциплінарні зв'язки):

У сучасних умовах глобалізації суспільних процесів рекреаційна діяльність перетворилась на один із найважливіших соціально-економічних факторів. Рекреаційна діяльність нерозривно пов'язана з рекреаційними потребами і спрямована на створення оптимальних умов для їх реалізації. Завдяки формуванню та розвитку рекреаційної галузі, що включає санаторно-курортне господарство, масовий відпочинок і дозвілля в туристично-готельних комплексах, стає можливим забезпечення різноманітних рекреаційних потреб. Тому дисципліна «Рекреалогія» відображає основні етапи розвитку рекреації та рекреаційної діяльності, розкриває значення рекреаційних потреб у територіальній диференціації туристичних потоків, виявляє закономірності формування та функціонування рекреаційних комплексів світу. Значну увагу приділено методиці комплексної оцінки рекреаційно-ресурсного потенціалу території та специфіці залучення природоохоронних територій до рекреаційної діяльності.

«Рекреалогія» як профільна комплексна дисципліна поєднує в собі понятійно-термінологічний апарат, теоретичний і прикладний матеріал класичного країнознавства, фізичної та економічної географії, має міждисциплінарні зв'язки з такими дисциплінами, як «Туризмологія», «Індустрія туризму», «Індустрія гостинності», «Індустрія розваг», «Культурні та креативні індустрії».

Навчальна дисципліна «Рекреалогія» передбачена спеціальністю 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» ОП «Менеджмент креативних індустрій» першого (бакалаврського) рівня. Відповідно до навчального плану дисципліна є обов'язковою і вивчається здобувачами вищої освіти на другому курсі у четвертому семестрі, формою підсумкового контролю є екзамен.

2. Метою дисципліни є оцінка рекреаційних ресурсів і ефективності їх використання, ознайомлення з підходами до рекреаційного районування території країни, вивчення систем організації рекреаційної діяльності населення.

3. Завдання:

- визначення теоретичних основ рекреаційної діяльності;
- дослідження зарубіжного та вітчизняного досвіду створення і функціонування рекреаційних територій;
- аналіз функціональної, галузевої та територіальної структури санаторно-курортного господарства світу й України;
- виявлення складових рекреаційно-ресурсного потенціалу;
- розробка принципів оптимізації функціонування туристсько-рекреаційного господарства України.

4. Компетентності, яких набуває здобувач при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК19. Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами.

СК21. Здатність визначати стратегічні пріоритети та аналізувати особливості місцевих, регіональних, національних і глобальних стратегій соціокультурного розвитку та креативних індустрій.

СК30. Здатність розробляти та впроваджувати сучасні форми забезпечення соціокультурного партнерства у сфері креативних індустрій.

СК32. Здатність організовувати роботу з різними стейкхолдерами соціокультурної діяльності.

5. Програмні результати навчання за дисципліною (ПРН):

ПРН2. Збирати та впорядковувати інформацію;

ПРН4. Здійснювати практичну діяльність відповідно до чинного законодавства.

ПРН6. Класифікувати та знаходити інноваційні рішення для створення, реалізації та забезпечення соціокультурних потреб людини.

ПРН10. Вивчати, узагальнювати й адаптувати найкращий досвід соціокультурної розбудови.

ПРН11. Виявляти, генерувати і впроваджувати креативні ідеї в професійну діяльність.

ПРН15. Вміти встановлювати діалог з різними професійними суб'єктами та групами.

Програма дисципліни складається з чотирьох модулів:

1. Теоретичні засади становлення рекреації та рекреаційної діяльності
2. Методика комплексної оцінки території для різних видів рекреаційної діяльності
3. Рекреаційні території світу: специфічні ознаки та сучасний стан використання рекреаційних ресурсів
4. Вплив рекреації та туризму на природне середовище в основних рекреаційних регіонах світу

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

для денної форми навчання

№ з/п	Назва розділу і теми	кількість годин						
		денна форма						
		усього	у тому числі					
л	с		п	лаб	інд	м.к.	с.р.	
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ РЕКРЕАЦІЇ ТА РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ								
1.1.	Рекреація як соціокультурне явище. Основні суспільні функції рекреаційної діяльності	10	2	2				6
1.2.	Рекреаційні потреби як основа територіальної організації рекреаційної діяльності	8	2	2				4
1.3.	Структурні особливості рекреаційної діяльності: просторова динаміка і територіальна організація	10		2	4			4
1.4.	Модульний контроль	2					2	
	Разом за модуль 1	30	4	6	4		2	14
МОДУЛЬ 2. МЕТОДИКА КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ТЕРИТОРІЇ ДЛЯ РІЗНИХ ВИДІВ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ								
2.1.	Природні рекреаційні ресурси. Структура природного потенціалу території	10	2		2			6
2.2.	Історико-культурна спадщина як ресурс групи відновлення	8	2		2			4
2.3.	Соціально-економічна ефективність використання природних і історико-культурних рекреаційних ресурсів	10	2	2	2			4
2.4.	Модульний контроль	2					2	
	Разом за 2 модуль	30	6	2	6		2	14
МОДУЛЬ 3. РЕКРЕАЦІЙНІ ТЕРИТОРІЇ СВІТУ: СПЕЦИФІЧНІ ОЗНАКИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВИКОРИСТАННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ								
3.1.	Особливості спеціалізації рекреаційних субрегіонів світу	8	2	2				4
3.2.	Найрозвиненіші курортні системи окремих країн Європи, Америки, Африки, Австралії та Океанії	10	2	2	2			4
3.3.	Сучасний стан і перспективи розвитку ТРК та курортного господарства України	10	2		2			6
3.4.	Модульний контроль	2					2	
	Разом за 3 модуль	30	6	4	4		2	14
МОДУЛЬ 4. ВПЛИВ РЕКРЕАЦІЇ ТА ТУРИЗМУ НА ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ В ОСНОВНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕГІОНАХ СВІТУ								
4.1.	Принципи й основні завдання рекреаційної діяльності в умовах сталого розвитку	8	2	2				4
4.2.	Рекреаційне використання природо-заповідних територій	8	2		2			4
4.3.	Комплексна оцінка території одного з регіонів України	12		4	2			6
4.4.	Модульний контроль	2					2	
	Разом за 4 модуль	30	4	6	4		2	14
	Разом з дисципліни	120	20	18	18		8	56

для заочної форми навчання

№ з/п	Назва розділу і теми	кількість годин						
		заочна форма						
		усього	у тому числі					
л	с		п	лаб	інд	м.к.	с.р.	
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ РЕКРЕАЦІЇ ТА РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ								
1.1.	Рекреація як соціокультурне явище. Основні суспільні функції рекреаційної діяльності	9	1					8
1.2.	Рекреаційні потреби як основа територіальної організації рекреаційної діяльності	9			1			8
1.3.	Структурні особливості рекреаційної діяльності: просторова динаміка і територіальна організація	11		1				10
1.4.	Модульний контроль	1					1	
	Разом за модуль 1	30	1	1	1		1	26
МОДУЛЬ 2. МЕТОДИКА КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ТЕРИТОРІЇ ДЛЯ РІЗНИХ ВИДІВ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ								
2.1.	Природні рекреаційні ресурси. Структура природного потенціалу території	10	1					9
2.2.	Історико-культурна спадщина як ресурс групи відновлення	10	1					9
2.3.	Соціально-економічна ефективність використання природних і історико-культурних рекреаційних ресурсів	10			2			8
2.4.	Модульний контроль							
	Разом за 2 модуль	30	2		2			26
МОДУЛЬ 3. РЕКРЕАЦІЙНІ ТЕРИТОРІЇ СВІТУ: СПЕЦИФІЧНІ ОЗНАКИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВИКОРИСТАННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ								
3.1.	Особливості спеціалізації рекреаційних субрегіонів світу.	9	1					8
3.2.	Найрозвиненіші курортні системи окремих країн Європи, Америки, Африки, Австралії та Океанії	11		1				10
3.3.	Сучасний стан і перспективи розвитку ТРК та курортного господарства України	9			1			8
3.3.	Модульний контроль	1					1	
	Разом за 3 модуль	30	1	1	1		1	26
МОДУЛЬ 4. ВПЛИВ РЕКРЕАЦІЇ ТА ТУРИЗМУ НА ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ В ОСНОВНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕГІОНАХ СВІТУ								
4.1.	Принципи й основні завдання рекреаційної діяльності в умовах сталого розвитку	9	1					8
4.2.	Рекреаційне використання природо-заповідних територій.	9	1					8
4.3.	Комплексна оцінка території одного з регіонів України.	12		2				10
4.4.	Модульний контроль							
	Разом за 4 модуль	30	2	2				26
	Разом з дисципліни	120	6	4	4		2	104

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ РЕКРЕАЦІЇ ТА РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1.1. Рекреація як соціокультурне явище. Основні суспільні функції рекреаційної діяльності

Анотація до лекції 1.1.

Предмет і значення курсу. Основний категоріальний апарат дисципліни «Рекреалогія»: дозвілля, відпочинок, рекреація, рекреант, турист, дозвілля, вільний час, рекреаційний потенціал, рекреаційні умови, рекреаційні ресурси.

Основні суспільні функції рекреаційної діяльності. Структурні особливості рекреаційної діяльності. Закони України про організацію рекреаційної діяльності та відпочинку населення.

Місце знань про рекреацію як соціокультурне явище в системі підготовки майбутніх фахівців зі спеціальності «Менеджер індустрії дозвілля». Взаємозв'язки рекреалогії з іншими фаховими дисциплінами.

Еволюція рекреаційної діяльності, її види та історичне значення для розвитку рекреалогії як науки.

План

1. Предмет курсу та категоріальний апарат дисципліни «Рекреалогія». Сутність визначення «рекреаційна діяльність».
2. Основні суспільні функції рекреаційної діяльності.
3. Функціональні особливості та цілі рекреаційної діяльності.
4. Еволюційні особливості та сучасні тенденції у розвитку рекреаційної діяльності.

Семінарське № 1 заняття до теми 1.1.

Мета: виявити роль рекреації як суспільного явища в системі підготовки майбутніх фахівців зі спеціальності «Менеджмент креативних індустрій».

Завдання:

1. Розглянути основний категоріальний апарат дисципліни «Рекреалогія».
2. Виокремити еволюційні особливості рекреаційної діяльності та виявити її найважливіші суспільні функції.
3. Скласти схему взаємозв'язків рекреалогії з іншими фаховими дисциплінами підготовки фахівців зі спеціальності «Менеджмент креативних індустрій».

Завдання для самостійної роботи до теми 1.1.

Підготувати відповіді на запитання:

1. Характер перших подорожей з рекреаційною метою, їх види та історичне значення для розвитку рекреалогії як науки.
2. Створення інфраструктури для різних видів рекреаційної діяльності.

3. Роль фахівців зі спеціальності «Менеджер індустрії дозвілля» у функціонуванні рекреаційних центрів.

Література: 1, 4, 13, 17, 18, 25, 31.

Тема 1.2. Рекреаційні потреби як основа територіальної організації рекреаційної діяльності

Анотація до лекції 1.2.

Загальні чинники формування рекреаційно-туристичних потреб. Аспекти вивчення рекреаційних потреб: економічний, медико-біологічний, демографічний, соціальний, природознавчий.

Диференціація рекреаційних потреб. Чинники формування рекреаційних потреб. Використання результатів дослідження рекреаційних потреб для визначення просторової динаміки і територіальної організації рекреаційної діяльності.

Тенденції у формуванні рекреаційних територій. Сучасні рекреаційні потреби й інклюзивне рекреаційне природокористування. Поділ рекреаційних територій: урбанізовані, міжпоселенські, проміжні, для короткочасної та тривалої рекреації; постійні, сезонні й тимчасові; природно-рекреаційні, аграрно-рекреаційні, індустріально-рекреаційні, змішані.

Територіальна рекреаційна система (ТРС) і територіальний рекреаційний комплекс (ТРК): основні елементи та властивості.

План

1. Загальні чинники формування рекреаційно-туристичних потреб. Аспекти вивчення рекреаційних потреб.

2. Рекреаційні потреби як чинники територіальних форм організації рекреаційної діяльності.

3. Сучасні рекреаційні потреби й інклюзивне рекреаційне природокористування. Принципи та тенденції поділу рекреаційних територій.

4. Територіальна рекреаційна система (ТРС) і територіальний рекреаційний комплекс (ТРК).

Семінарське заняття № 2 до теми 1.2.

Мета: виявити чинники впливу рекреаційних потреб на особливості територіальної організації рекреаційної діяльності.

Завдання:

1. Визначити рівні рекреаційних потреб: індивідуальні, групові, суспільні.

2. Проаналізувати роль вивчення рекреаційних потреб для просторового розміщення рекреаційних територій: їх диференціацію і взаємодію.

3. Охарактеризувати чинники формування українських рекреаційних територій в історичному минулому та визначити тенденції у зміні територіальної організації рекреаційної діяльності в Україні у повоєнний період.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.2.

Підготувати відповіді на питання:

1. Рекреаційні потреби сучасного суспільства.
2. Зміна пріоритетів у рекреаційних заняттях в епоху постіндустріального суспільства.
3. Використання результатів дослідження рекреаційних потреб для визначення територіальної організації рекреаційної діяльності.

Література: 1, 13, 18, 22, 42, 46

Тема 1.3. Структурні особливості рекреаційної діяльності: просторова динаміка і територіальна організація

Семінарське заняття № 3 до теми 1.3.

Мета: охарактеризувати особливості просторової динаміки і територіальної організації рекреаційної діяльності на території України.

Завдання:

1. Розглянути основні схеми поділу рекреаційних територій України.
2. Визначити просторові рекреаційно-туристичні осередки: західний, північно-центральний і південний. Карпатський і Кримський регіони й особливості рекреаційної діяльності в них.
3. На основі даних дослідження подати висновки щодо впливу просторових рекреаційно-туристичних осередків на розвиток інфраструктури регіонів.

Практичне заняття № 1 до теми 1.3.

Тема: Сучасний стан і перспективи розвитку територіально-рекреаційних систем та територіально-рекреаційних комплексів України

Мета: виявити й оцінити рекреаційний потенціал територіально-рекреаційних систем і комплексів України.

Завдання:

1. Охарактеризувати найбільш розвинені територіально-рекреаційні системи (ТРС) України.
2. Створити презентацію для промоції одного із рекреаційних комплексів (вузла, центру, закладу) України для зарубіжних інвесторів.
3. На основі даних дослідження подати висновки щодо значення ефективної територіальної організації рекреаційної діяльності на розвиток соціально-економічної та соціокультурної сфер окремих територій.

Завдання для самостійної роботи до теми 1.3.

Підготувати відповіді на питання:

1. Історія туристично-рекреаційного районування України.
2. Геопросторова організація рекреаційного господарства України у розрізі рекреаційних районів.
3. Становлення нових рекреаційних регіонів у світі в 21-му столітті.

Література: 1, 10-12, 16, 23-24, 37.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

Модульний контроль передбачено у вигляді тестування та виконання практичних завдань.

МОДУЛЬ 2 МЕТОДИКА КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ТЕРИТОРІЇ ДЛЯ РІЗНИХ ВИДІВ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 2.1. Природні рекреаційні ресурси. Структура природного потенціалу території

Анотація до лекції 2.1.

Рекреаційно-туристичний потенціал території. Основні критерії оцінювання природних і соціально-економічних умов. Аспекти рекреаційної оцінки. Аналіз методів рекреаційної оцінки території. Методика комплексної оцінки потенціалу території.

Поняття природних рекреаційних ресурсів і структура природного потенціалу території: кліматичні рекреаційні ресурси, бальнеологічні, водні, ландшафтні, рельєфні, біотичні рекреаційні ресурси.

Рекреаційне навантаження та рекреаційна ємність територій і природних комплексів. Соціально-економічна ефективність використання природних рекреаційних ресурсів.

План

1. Рекреаційно-туристичний потенціал території.
2. Методика комплексної оцінки потенціалу території.
3. Поняття природних рекреаційних ресурсів і структура природного потенціалу території.
4. Рекреаційне навантаження та рекреаційна ємність територій і природних комплексів.

Практичне заняття № 2 до теми 2.1.

Мета: розглянути ефективне використання природних рекреаційних ресурсів у рекреаційній діяльності.

Завдання:

1. Охарактеризувати поняття природних рекреаційних ресурсів і природного рекреаційного потенціалу.
2. Визначити структуру природного потенціалу території місцевості, в якій ви проживаєте: кліматичні рекреаційні ресурси, бальнеологічні, водні, ландшафтні, рельєфні, біотичні рекреаційні ресурси.
3. На основі даних дослідження подати висновки щодо екологічної ефективності використання природних рекреаційних ресурсів.

Завдання для самостійної роботи

Підготувати відповіді на питання:

1. Характеристика сучасних методів рекреаційної оцінки території.

2. Стан і основні показники освоєння природних рекреаційних ресурсів.
  3. Підходи до комплексної оцінки рекреаційного потенціалу території.
- Література: 1, 6, 11, 19, 24-25, 50.*

Тема 2.2. Історико-культурна спадщина як ресурс групи відновлення

Анотація до лекції 2.2.

Поняття історико-культурних ресурсів і основні критерії їх оцінювання. Історико-культурна спадщина як ресурс групи відновлення. Соціально-економічна ефективність використання історико-культурних рекреаційних ресурсів.

Особливості розміщення культурних ресурсів світового значення. Всесвітня культурна і природна спадщина людства. Конвенція про охорону Всесвітньої культурної та природної спадщини. Особливості розміщення культурних ресурсів світового значення в різних країнах. Список об'єктів Всесвітньої культурної та природної спадщини.

Характеристика основних історико-культурних ресурсів України. Оцінка історико-культурних ресурсів для різних видів рекреаційної діяльності. Об'єкти Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Україні.

План

1. Поняття історико-культурних ресурсів і основні критерії їх оцінювання.
2. Історико-культурна спадщина як ресурс групи відновлення.
3. Особливості розміщення культурних ресурсів світового значення.
4. Характеристика основних історико-культурних ресурсів України.

Практичне заняття № 3 до теми 2.2.

Мета: розглянути ефективне використання історико-культурних ресурсів у рекреаційній діяльності.

Завдання:

1. Визначити роль історико-культурних ресурсів у рекреаційній діяльності.
2. Охарактеризувати структуру історико-культурного потенціалу окремих рекреаційних територій України.
3. Створити портфолію одного з маловідомих історико-культурних об'єктів України для розміщення у Вікіпедії. Подати висновки щодо перспектив упровадження новітніх технологій у популяризацію історико-культурних ресурсів.

Завдання для самостійної роботи до теми 2.2.

Підготувати відповіді на питання:

1. Аспекти оцінки історико-культурної інфраструктури території.
2. Інтенсифікація рекреаційного використання історико-культурних рекреаційних ресурсів.
3. Виокремлення нових підходів до оцінювання соціально-економічних рекреаційних умов.

Література: 1, 9, 20, 25, 29, 40, 49.

Тема 2.3. Соціально-економічна ефективність використання природних та історико-культурних рекреаційних ресурсів

Анотація до лекції 2.3.

Основні показники соціально-економічної ефективності освоєння природних, історико-культурних і соціально-економічних рекреаційних ресурсів: щільність рекреаційних атракторів, видова характеристика (природа, пейзаж, ландшафт), розвиненість туристичної інфраструктури, соціально-економічний потенціал території, сприятливі екологічні умови.

Інтенсифікація просторових угруповань атрактивних історико-культурних об'єктів з метою створення вузлів туристично-рекреаційної мережі та її кордонів у межах території.

Нові підходи до моделювання розвитку рекреаційних територій на основі виявлення та використання природних, соціально-економічних, історико-культурних і екологічних ресурсів, які склалися на певній території.

Еколого-економічні чинники збалансованого розвитку рекреаційної діяльності, які формують потенціал рекреаційних територій. Спеціалізація, екологізація та гуманізація як визначальний чинник рекреаційної діяльності в умовах глобалізаційних процесів.

План

1. Стан і основні показники соціально-економічної ефективності освоєння природних рекреаційних ресурсів.

2. Інтенсифікація рекреаційного використання історико-культурних рекреаційних ресурсів.

3. Виокремлення нових підходів до оцінювання ролі соціальної інфраструктури в рекреаційній діяльності.

4. Спеціалізація, екологізація та гуманізація як визначальний чинник рекреаційної діяльності в умовах глобалізаційних процесів.

Семінарське заняття № 4 до теми 2.3.

Тема: Соціально-економічна ефективність використання природних рекреаційних ресурсів

Мета: виявити характерні риси і визначити рівень ефективності використання природних ресурсів для розвитку рекреаційної сфери однієї з адміністративних областей України.

Завдання:

1. Охарактеризувати природні рекреаційні ресурси окремої області України.

2. Проаналізувати сучасний рівень використання природних рекреаційних ресурсів окремої області України.

3. Визначити сучасний рівень використання природних рекреаційних ресурсів і надати пропозиції щодо покращення ефективності освоєння ресурсного потенціалу.

**Практичне заняття № 4 до теми 2.3.
Оцінка історико-культурних ресурсів України
для різних видів рекреаційної діяльності**

Мета: виявити характерні риси й оцінити історико-культурний ресурсний потенціал однієї з адміністративних областей України для різних видів рекреаційної діяльності.

Завдання:

1. Виявити історико-культурні рекреаційні ресурси окремої області України.
2. Проаналізувати ступінь атрактивності історико-культурних ресурсів запропонованої території для розвитку рекреаційної сфери.
3. Здійснити оцінку стратегій, програм і окремих проектів використання історико-культурних ресурсів для розвитку рекреаційної сфери області та надати пропозиції щодо покращення ефективності освоєння історико-культурного ресурсного потенціалу цієї адміністративної області.

Завдання для самостійної роботи до теми 2.3.

Підготувати відповіді на питання:

1. Методичні підходи до комплексної оцінки ресурсного потенціалу рекреаційних територій.
2. Еколого-економічний аналіз рекреаційного потенціалу територій України.
3. Перспективи рекреаційного використання об'єктів матеріальної та нематеріальної культурної спадщини.

Література: 1, 2, 15, 22, 27, 30, 33, 47.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

Модульний контроль передбачено у вигляді виконання практичної роботи.

**МОДУЛЬ 3. РЕКРЕАЦІЙНІ ТЕРИТОРІЇ СВІТУ:
СПЕЦИФІЧНІ ОЗНАКИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН
ВИКОРИСТАННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ**

Тема 3.1. Особливості спеціалізації рекреаційних субрегіонів світу

Анотація до лекції 3.1.

Сутність, принципи та головні аспекти територіально-рекреаційного районування рекреаційних територій світу. Таксономічні одиниці районування території. Головні фактори, що сприяють формуванню ТРК і лімітують розвиток ТРК.

Рекреаційне районування світу. Рекреаційні макрорегіони за ВТО: Європейський, Азійсько-Тихоокеанський, Південноазійський, Близькосхідний, Африканський, Американський. Окремі субрегіони в межах рекреаційних макрорегіонів.

Сучасний стан розвитку основних рекреаційних регіонів світу. Особливості спеціалізації рекреаційних субрегіонів за ресурсним принципом. Прогнозування перспектив розвитку рекреаційних макрорегіонів експертами Всесвітньої туристичної організації.

План

1. Сутність, принципи та головні аспекти територіально-рекреаційного районування рекреаційних територій світу.
2. Фактори, що сприяють формуванню ТРК і лімітують розвиток ТРК.
3. Характеристика рекреації й туризму в найбільших рекреаційних макрорегіонах.
4. Перспективи розвитку рекреаційних макрорегіонів світу.

Семінарське заняття № 5 до теми 3.1.

Мета: розглянути особливості спеціалізації, тенденції та перспективи розвитку рекреаційних субрегіонів світу.

Завдання:

1. Визначити сутність, принципи та головні аспекти територіально-рекреаційного районування.
2. Проаналізувати головні фактори, що сприяють формуванню ТРК і лімітують розвиток ТРК.
3. Охарактеризувати сучасний стан розвитку основних рекреаційних територій світу.

Завдання для самостійної роботи до теми 3.1.

Підготувати відповіді на питання:

1. Головні принципи територіально-рекреаційного районування.
2. Особливості спеціалізації рекреаційних субрегіонів за ресурсним принципом.
3. Перспективи розвитку рекреаційних макрорегіонів за прогнозами експертів Всесвітньої туристичної організації.

Література: 1, 7, 12, 20, 23, 24, 44.

Тема 3.2. Найрозвиненіші курортні системи окремих країн Європи, Америки, Африки, Австралії та Океанії

Анотація до лекції 3.2.

Значення лікувально-оздоровчого туризму в історії окремих цивілізацій. Становлення курортних місцевостей. Функції оздоровчих закладів: лікувально-профілактична, реабілітаційна, превентивно-валеологічна.

Особливості організації курортного господарства в різних країнах. Моделі управління санаторно-курортним господарством в окремих державах світу.

Поліфункціональність сучасних курортів. Розвиток напрямів спа-туризму (лікувально-оздоровчого), що охоплює оздоровчий (wellness) і лікувальний (більш традиційний лікувальний, санаторно-лікувальний, медичний) види туризму.

Найрозвиненіші курортні системи. Бальнеологічні курорти Європи. Медико-біологічні характеристики основних курортів Балтійського, Чорного та Середземного морів і внутрішньоконтинентальних регіонів Європи. Гірськокліматичні та морські кліматичні курорти Європи.

Санаторно-курортне господарство окремих країн Америки, Африки, Австралії та Океанії. Специфіка бальнеологічних та кліматичних курортів Азії.

План

1. Еволюція становлення курортних місцевостей.
2. Поліфункціональність сучасних курортів.
3. Розмаїття спа-курортних систем Європи.
4. Специфіка «wellness» туризму окремих регіонів світу.

Семінарське заняття № 6 до теми 3.2. Тема: Найрозвиненіші курортні системи Європи

Мета: розглянути особливості функціонування курортно-оздоровчих закладів Європи та перспективи їх розвитку.

Завдання:

1. Охарактеризувати бальнеологічні курорти Європи.
2. Здійснити аналіз медико-біологічних характеристик основних курортів Балтійського, Чорного та Середземного морів і внутрішньоконтинентальних регіонів Європи.
3. Охарактеризувати гірськокліматичні та морські кліматичні курорти Європи.

Практичне заняття № 5 до теми 3.2.

Мета: розглянути особливості функціонування санаторно-курортного господарства окремих країн Азії, Америки, Африки, Австралії та Океанії та перспективи їх розвитку.

Завдання:

1. Розглянути етапи розвитку курортів і курортних місцевостей у північній Африці.
2. Порівняти специфіку функціонування бальнеологічних і кліматичних курортів Південно-Західної Азії на прикладі кількох країн.
3. Розглянути приклади поліфункціональності сучасних курортів і запропонувати своє бачення розвитку спа-туризму в одному з курортних комплексів світу.
4. На основі даних дослідження визначити пріоритети розвитку санаторно-курортного господарства в майбутньому.

Завдання для самостійної роботи до теми 3.2.

Підготувати відповіді на питання:

1. Місце лікувально-оздоровчого туризму в історії окремих цивілізацій.
2. Особливості організації курортного господарства в різних країнах.
3. Найбільш ефективні моделі управління санаторно-курортним господарством.

Література: 1, 14, 17, 19, 26, 32, 36.

Тема 3.3. Сучасний стан і перспективи розвитку ТРК та курортного господарства України

Анотація до лекції 3.3.

Пріоритетні напрями державної політики в галузі рекреації та туризму. Перспективи розвитку територіально-рекреаційних комплексів України. Фактори, що обмежують розвиток рекреаційної діяльності в Україні.

Історія розвитку курортів в Україні. Регіональні особливості формування оздоровчих закладів. Підходи до визначення курорту та курортної місцевості. Типологія курортів. Організаційно-управлінські моделі санаторно-курортного господарства України.

Структура санаторно-курортного фонду України. Рівень забезпеченості рекреаційно-курортними установами по областях, їх місткість. Географія лікування окремих хвороб на курортах України.

Сучасний стан розвитку санаторно-курортного господарства України. Проблеми та перспективи поліпшення здоров'я населення держави.

План

1. Пріоритетні напрями державної політики в галузі рекреації та туризму.
2. Регіональні особливості формування оздоровчих закладів України.
3. Структура санаторно-курортного фонду України.
4. Перспективи розвитку рекреаційної діяльності в Україні.

Практичне заняття № 6 до теми 3.3.

Мета: розглянути сучасний стан оздоровчих закладів України та перспективні шляхи поліпшення здоров'я населення України за рахунок рекреаційного господарства.

Завдання:

1. Виявити регіональні особливості формування оздоровчих закладів України.
2. Здійснити аналіз факторів, що обмежують розвиток рекреаційної діяльності в Україні.
3. На основі даних дослідження подати висновки щодо пріоритетних напрямів державної політики в галузі рекреації та туризму і назвати перспективні шляхи поліпшення здоров'я населення України у післявоєнний період.

Завдання для самостійної роботи до теми 3.3.

Підготувати відповіді на питання:

1. Чинники, що стимулюють і обмежують розвиток окремих рекреаційних регіонів в Україні.
2. Сучасний стан розвитку санаторно-курортного господарства України.
3. Тенденції подальшого рекреаційного освоєння території України.

Література: 1, 14, 19, 26, 43, 51.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 3

Модульний контроль передбачено у вигляді виконання тестових завдань.

МОДУЛЬ 4. ВПЛИВ РЕКРЕАЦІЇ ТА ТУРИЗМУ НА ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ В ОСНОВНИХ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕГІОНАХ СВІТУ

Тема 4.1. Принципи й основні завдання рекреаційної діяльності в умовах сталого розвитку

Анотація до лекції 4.1.

Сучасний екологічний стан рекреаційних територій світу. Негативні аспекти впливу масового туризму на рекреаційні комплекси. Деградація природних комплексів при рекреаційному використанні.

Парадигма сталого розвитку людства. Принципи й основні завдання рекреаційної діяльності в умовах сталого розвитку. Особливості рекреаційного використання територій місцевих спільнот.

Суспільно-економічні чинники розвитку сталого туризму в рекреаційній сфері. Інтеграційні та стабілізаційні основи розвитку екологічних форм туристично-рекреаційної діяльності. Інноваційні екологічні форми туристично-рекреаційної діяльності: екологічні стежки, маршрути, екологічні тури.

План

1. Сучасний екологічний стан рекреаційних територій світу.
2. Парадигма сталого розвитку людства.
3. Особливості рекреаційного використання територій місцевих спільнот.
4. Основи розвитку екологічних форм туристично-рекреаційної діяльності.

Семінарське заняття № 7 до теми 4.1.

Мета: розглянути основні тенденції розвитку рекреаційно-туристичного господарства світу у світлі концепції сталого розвитку.

Завдання:

1. Охарактеризувати сучасний екологічний стан рекреаційних територій світу.
2. Визначити принципи й основні завдання рекреаційної діяльності в умовах сталого розвитку.
3. Охарактеризувати особливості рекреаційного використання територій місцевих спільнот на прикладі сільського та екологічного туризму.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.1.

Підготувати відповіді на питання:

1. Рекреаційний вплив масового туризму на навколишнє середовище.
2. Екологічні цілі рекреаційного природокористування в умовах сталого розвитку.
3. Інноваційні екологічні форми туристично-рекреаційної діяльності.

Література: 1, 3, 5, 29, 38–39, 47.

Тема 4.2. Рекреаційне використання природо-заповідних територій України

Анотація до лекції 4.2.

Сутність рекреаційного природокористування. Види природокористування, його функції. Вплив на природне середовище рекреації та туризму. Методичні підходи до визначення рекреаційної ємності території (максимальної, оптимальної, прогнозованої).

Розробка комплексної методики визначення економічної ефективності використання рекреаційних ресурсів. Проблеми обчислення економічного ефекту від залучення до рекреаційного господарства окремих ресурсів.

Рекреаційне використання територій, що охороняються. Платні послуги на об'єктах природно-заповідного фонду.

Аналіз міжнародного та національного регулювання використання об'єктів природно-заповідного фонду в рекреаційній сфері. Екологічна ситуація і рекреаційне природокористування. Екологічні цілі рекреаційного природокористування.

План

1. Види природокористування, його функції.
2. Комплексна методика визначення економічної ефективності використання рекреаційних ресурсів природоохоронних територій.
3. Проблематика рекреаційного використання територій, що охороняються.
4. Сучасний стан туристичного господарювання в природно-заповідних територіях світу та України.

Практичне заняття № 7 до теми 4.2.

Мета: виявити й оцінити рекреаційний потенціал природно-заповідних територій України.

Завдання:

1. Охарактеризувати сутність рекреаційного природокористування.
2. Розглянути вплив на природне середовище рекреації та туризму.
3. На основі даних дослідження розробити комплекс рекомендацій підвищення економічної ефективності використання рекреаційних ресурсів.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.2.

Підготувати відповіді на питання:

1. Розкрити сутність документа «Порядок денний на XXI століття».
2. Сформулювати завдання рекреаційної сфери України в умовах сталого розвитку.
2. Динаміка рекреаційного природокористування в Україні за часів незалежності.

Література: 1, 2, 6, 8, 21, 35, 39, 41.

Тема 4.3. Комплексна оцінка території одного з регіонів України

Семінарське заняття № 8 до теми 4.3. Тема: Оцінка природних ресурсів України для різних видів рекреаційної діяльності

Мета: виявити й оцінити природні рекреаційні ресурси окремої адміністративної області України.

Завдання:

1. На основі літературних джерел (енциклопедії, довідники, путівники, атласи, статистичні щорічники) виявити і оцінити природні рекреаційні ресурси адміністративної області, визначивши такі їх складові:

- кліматичні рекреаційні ресурси;
  - бальнеологічні рекреаційні ресурси;
  - біологічні рекреаційні ресурси;
  - ландшафтні рекреаційні ресурси;
  - природоохоронні рекреаційні ресурси. (
- Інформацію подати у вигляді таблиці або тексту.

2. На основі даних дослідження подати висновки щодо рекреаційного потенціалу природних ресурсів області України, визначивши плюси та мінуси рекреаційної сфери, можливість чи неможливість покращення рекреаційної діяльності.

Семінарське заняття № 9 до теми 4.3. Тема: Оцінка історико-культурних ресурсів України для різних видів рекреаційної діяльності

Мета: виявити й оцінити історико-культурні рекреаційні ресурси окремої адміністративної області України.

Завдання:

1. На основі літературних джерел (енциклопедії, довідники, путівники, туристичні сайти, статистичні щорічники) виявити й оцінити історико-культурні рекреаційні ресурси (за ступенем атрактивності – бальна оцінка) адміністративної області, відобразивши такі їх складові:

- архітектурні пам'ятники;
- археологічні пам'ятки;
- пам'ятки історії;
- місця, пов'язані з діяльністю видатних людей;
- етнографічні особливості;
- музеї, картинні галереї;
- фестивалі, конкурси.

Інформацію подати у вигляді таблиці, вказавши назву, географічне розташування та для яких видів рекреаційної діяльності може використовуватися.

2. На основі даних дослідження подати висновки щодо рекреаційного потенціалу історико-культурних ресурсів області України, визначивши плюси і мінуси рекреаційної сфери, можливість чи неможливість покращення рекреаційної діяльності.

Практичне заняття № 8 до теми 4.3.
Тема: Технології використання природних та історико-культурних ресурсів у рекреаційній діяльності

Мета: розглянути сучасний рівень використання рекреаційних ресурсів одного з регіонів (адміністративної області) України та запропонувати ефективні соціокультурні технології покращення їх атрактивності.

Завдання:

1. Оцінити рівень використання соціокультурних технологій в освоєнні природних рекреаційних ресурсів у рекреаційній діяльності.
2. Здійснити аналіз якості соціокультурних технологій, що використовуються в освоєнні історико-культурних та інфраструктурних ресурсів конкретного регіону, та чинників, що обмежують рекреацію (екологічна ситуація, значне антропогенне навантаження, відсутність або погана якість засобів розміщення рекреантів, низький рівень підготовки обслуговуючого персоналу тощо).
3. Запропонувати перелік заходів для покращення якості рекреаційних послуг, поліпшення рекреаційної інфраструктури певного регіону та технології покращення атрактивності його рекреаційного потенціалу.

Завдання для самостійної роботи до теми 4.3.

Підготувати відповіді на питання:

1. Назвати види природних рекреаційних ресурсів, що мають найбільше значення для розвитку рекреаційного господарства регіону.
2. Навести приклади архітектурних споруд різних стилів на території області, що стали її візитівкою.
3. Назвати найбільші фестивалі, ярмарки й інші івент-події, що проводяться на території регіону.
4. Навести приклади етнографічних рекреаційних ресурсів, притаманних зазначеній території.

Література: 1, 4, 16, 27–28, 31, 42, 45, 49.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 4

Модульний контроль № 4 передбачає перевірку знань у вигляді виконання модульної контрольної роботи.

4. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

(за формами контролю)

№ з/п	Назви виду роботи, способи набуття знань	Бали за 1 заняття	Бали за всі заняття (максимальні)	Бали за всі заняття (максимальні)	Бали за всі заняття (максимальні)	Бали за всі заняття (максимальні)
			1 модуль	2 модуль	3 модуль	4 модуль
1	Відвідування лекцій та участь в аудиторній роботі (участь у дискусії, обговоренні теми лекції)	1	2x1=2	3x1=3	3x1=3	2x1=2
2	Участь у семінарських заняттях (усна відповідь, презентація)	2	3x2= 6	1x2=2	2x2=4	3x2= 6
3	Практичні заняття (підготовка проекту, презентації на задану тему та інше)	2	2x2=4	3x2=6	2x2=4	2x2=4
4	Самостійна робота (написання есе, реферату та інше)	1	2x1=2	3x1=3	3x1=3	2x1=2
5	Модульна контрольна робота	5	1x5=5	1x5=5	1x5=5	1x5=5
	Усього за модуль		19	19	19	19
	Екзамен	24				
	Разом дисципліни 3	19+19+19+19+24= 100 балів				

5. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Виникнення та розвиток рекреалогії.
2. Історико-культурні рекреаційні ресурси України.
3. Місце рекреалогії в системі наук.
4. Природні рекреаційні ресурси України.
5. Об'єкт, предмет і методи дослідження курсу «Рекреалогія».
6. Види рекреаційних ресурсів України.
7. Сутність і функції рекреаційної діяльності.
8. Територіально-рекреаційні системи України.
9. Зв'язок функцій рекреаційної діяльності з навколишнім середовищем.
10. Основні рекреаційні об'єкти України.
11. Рекреаційна діяльність як одна з пріоритетних сфер, спрямованих на задоволення потреб суспільства.
12. Передумови становлення рекреації у світі.
13. Рекреаційні потреби. Групові й індивідуальні рекреаційні потреби.
14. Системи класифікації рекреаційної діяльності.
15. Підходи до рекреаційного районування світу.
16. Структура рекреаційної діяльності.
17. Поняття рекреаційної системи як ТРС.
18. Види рекреаційних ресурсів.
19. Характеристика Кримського рекреаційного регіону.
20. Історико-культурні рекреаційні ресурси.
21. Характеристика Карпатського рекреаційного регіону.
22. Природні рекреаційні ресурси.
23. Місце України на світовому ринку рекреаційних послуг.
24. Аналіз методів рекреаційної оцінки території.
25. Природно-заповідний фонд як рекреаційний ресурс.
26. Методика комплексної оцінки потенціалу ТРС.
27. Санаторно-курортний фонд світу.
28. Фактори, що лімітують рекреацію в Україні.
29. Визначення природної ємності території.
30. Вплив рекреації на природне середовище.
31. Особливості рекреаційного використання територій, що охороняються.
32. Екологічна ситуація і рекреаційне природокористування.
33. Напрями формування ринкового механізму функціонування рекреаційної сфери.
34. Модель управління рекреаційно-туристичними закладами в ринкових умовах.
35. Оцінка екзотичності й унікальності природно-територіальних комплексів.
36. Фізіологічний аспект рекреаційної оцінки природних умов.
37. Місце рекреації, як суспільного явища в системі підготовки майбутніх фахівців зі сфери обслуговування.
38. Поняття рекреаційних ресурсів та структура рекреаційного потенціалу.

39. Рекреаційне навантаження та рекреаційна ємність територій і комплексів.
40. Проблеми економічної оцінки природних рекреаційних ресурсів.
41. Порівняльна оцінка природних факторів організації відпочинку в Карпатах і Криму.
42. Аналіз ефективності використання рекреаційних ресурсів своєї області (району, міста).
43. Поняття рекреаційних комплексів України.
44. Проблеми рекреаційного навантаження на комплекси України в контексті глобалізаційних процесів.
45. Регіони України з низьким ресурсно-рекреаційним рейтингом.
46. Характеристики рекреаційних ресурсів України, що є пріоритетними для розвитку рекреаційних комплексів.
47. Регіони України з високим ресурсно-рекреаційним рейтингом.
48. Історико-культурні рекреаційні ресурси світу.
49. Природні рекреаційні ресурси світу.
50. Види рекреаційних ресурсів світу.
51. Сутність і функції рекреаційної діяльності.
52. Територіально-рекреаційні системи України.
53. Функції рекреаційної діяльності та навколишнє середовище.
54. Основні рекреаційні об'єкти України.
55. Рекреаційна діяльність як одна з пріоритетних сфер, спрямованих на задоволення потреб суспільства.
56. Передумови становлення рекреації.
57. Класифікація рекреаційної діяльності.
58. Підходи до рекреаційного районування світу.
59. Структура рекреаційної діяльності.
60. Поняття рекреаційних ресурсів світу.
61. Характеристика Кримського рекреаційного регіону.
62. Історико-культурні рекреаційні ресурси Європи.
63. Характеристика Карпатського рекреаційного регіону.
64. Природні рекреаційні ресурси Океанії.
65. Місце України на світовому ринку рекреаційних послуг.
66. Аналіз методів рекреаційної оцінки території.
67. Природно-заповідний фонд України як рекреаційний ресурс.
68. Методика комплексної оцінки потенціалу ТРС.
69. Санаторно-курортний фонд України.
70. Комплексна оцінка потенціалу ТРС.
71. Фактори, що лімітують рекреацію в Україні.
72. Визначення природної ємності території.
73. Генеруючі та реалізуючі фактори формування ТРС.
74. Рекреаційний вплив на природне середовище.
75. Особливості рекреаційного використання територій, що охороняються.
76. Екологічна ситуація і рекреаційне природокористування.
77. Основні напрями формування ринкового механізму функціонування рекреаційної сфери.

78. Оцінка екзотичності й унікальності природно-територіальних комплексів.
79. Економічний аспект рекреаційної оцінки природних умов.
80. Місце рекреації як суспільного явища в системі підготовки майбутніх фахівців зі сфери обслуговування.
81. Фактори, що обумовили виникнення рекреалогії в суспільстві.
82. Поняття рекреаційних ресурсів і структура рекреаційного потенціалу.
83. Рекреаційне навантаження та рекреаційна ємність територій і комплексів.
84. Проблеми економічної оцінки природних рекреаційних ресурсів.
85. Оцінка природних факторів організації відпочинку двох сусідніх областей України.
86. Поняття рекреаційних комплексів України.
87. Рекреаційне навантаження на комплекси України в контексті глобалізаційних процесів.
88. Регіони світу з низьким ресурсно-рекреаційним рейтингом.
89. Характеристики рекреаційних ресурсів України, що є пріоритетними для розвитку рекреаційних комплексів.
90. Регіони світу з високим ресурсно-рекреаційним рейтингом.

ТЕСТИ ДЛЯ ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття «рекреація» – це

- а) дисципліна про сукупність процесів відновлення сил людини у вільний час
- б) дисципліна про систему заходів, спрямованих на зміну діяльності через розваги і відпочинок на спеціалізованих територіях
- в) дисципліна про діяльність у позаробочий час на визначених просторових утвореннях
- г) усі відповіді вірні

2. Рекреаційна діяльність відбувається у:

- а) рекреаційних комплексах
- б) курортних місцевостях
- в) рекреаційних регіонах
- г) усі відповіді вірні

3. Рекреаційна діяльність спрямована на задоволення таких основних потреб:

- а) фізіологічних
- б) психофізіологічних
- в) духовно-інтелектуальних
- г) всі відповіді вірні

4. Основними складниками рекреації є

- а) дозвілля і розваги
- б) санаторно-курортне лікування
- в) усі види туризму
- г) усі відповіді вірні

5. Рекреалогія вивчає:

- а) закономірності функціонування і розвитку сфери відтворення здоров'я людини
- б) стратегії вдосконалення суспільної практики формування здорового способу життя
- в) механізми, які є основою реалізації потреб людини у зміні видів діяльності
- г) усі відповіді вірні

6. Рекреалогія – це:

- а) галузь знань про причини та способи здійснення рекреаційної діяльності як невід'ємної складової життя кожної людини та суспільства,
- б) галузь знань про соціально-культурні, економічні, екологічні механізми організації рекреаційної діяльності
- в) галузь знань про наслідки рекреаційної діяльності
- г) усі відповіді вірні

7. Територіальна рекреаційна система

- а) складається з природних і культурних комплексів
- б) складається з соціально-економічних закладів рекреації
- в) складається із взаємопов'язаних підсистем: природних і культурних комплексів, соціально-економічних закладів, обслуговуючого персоналу, органу управління та відпочиваючих (рекреантів)
- г) усі відповіді вірні

8. Рекреаційні ресурси – це:

- а) об'єкти та явища природного та антропогенного походження, що їх використовують для туризму, лікування і відпочинку
- б) сукупність природних, природно-технічних, соціально-економічних комплексів і їх елементів, що сприяють відновленню та розвитку фізичних і духовних сил людини, її працездатності
- в) сукупність природних, природно-технічних, соціально-економічних комплексів і їх елементів, які впливають на територіальну організацію рекреації, формування рекреаційних районів, їхню спеціалізацію й економічну ефективність
- г) усі відповіді вірні

9. У структурі рекреаційних ресурсів виділяють такі складові частини:

- а) природну
- б) культурно-історичну
- в) соціально-економічну
- г) усі відповіді вірні

10. Природні рекреаційні ресурси – це:

- а) природні та природно-технічні геосистеми, тіла та явища природи, що мають комфортні властивості для рекреаційної діяльності
- б) природні та природно-технічні геосистеми, тіла та явища природи, що придатні для використання з метою організації відпочинку та оздоровлення населення
- в) природні та природно-технічні геосистеми, тіла та явища природи, які створюють сприятливі умови для рекреаційної діяльності

г) усі відповіді вірні

11. Природні рекреаційні ресурси поділяються на:

- а) кліматичні, бальнеологічні, водні
- б) природно-технічні геосистеми, тіла, явища природи
- в) біотичні та ландшафтні
- г) усі відповіді вірні

12. В історико-культурних рекреаційних ресурсах виділяють:

- а) пам'ятки історії, архітектури, археології
- б) етнографічні особливості території, а також місця, пов'язані з життям і діяльністю видатних людей
- в) культові споруди, музеї та картинні галереї
- г) усі відповіді вірні

13. Категорія «соціально-економічні рекреаційні ресурси» охоплює:

- а) матеріально-технічну базу, що забезпечує виробництво і надання рекреаційних послуг
- б) транспортну інфраструктуру
- в) трудові ресурси
- г) усі відповіді вірні

14. Природні та історико-культурні комплекси виступають як:

- а) ресурси і умови задоволення духовних потреб
- б) ресурси і умови задоволення потреб у лікуванні й оздоровленні
- в) ресурси і умови психофізіологічного відновлення людини
- г) усі відповіді вірні

15. До спеціальних методів кліматотерапії належать:

- а) апітерапія
- б) геліотерапія
- в) таласотерапія
- г) усі відповіді вірні

16. За функціональним використанням розрізняють такі території:

- а) земельні ділянки санаторіїв і санаторіїв-профілакторіїв
- б) території масового короточасного відпочинку населення в приміських зелених зонах
- в) земельні ділянки дачних поселень і садівничих товариств
- г) усі відповіді вірні

17. До земель створення особливого режиму охорони на території України належать:

- а) курортні (лікувально-оздоровчі) землі
- б) території морських пляжів
- в) території розповсюдження джерел лікувальних мінеральних вод і родовищ лікувальних грязей
- г) усі відповіді вірні

18. На природно-заповідних територіях та об'єктах дозволяються такі види рекреаційної діяльності:

- а) організований відпочинок і туризм
- б) санаторно-курортне лікування
- в) збирання грибів і ягід
- г) усі відповіді вірні

19. Предметом дослідження рекреалогії є:

- а) мальовничі об'єкти та місцевості
- б) природно-рекреаційні ресурси
- в) рекреаційні системи
- г) усі відповіді вірні

20. Рекреаційне середовище утворюється в результаті взаємодії таких чинників:

- а) рекреаційних ресурсів і рекреаційних утворень
- б) рекреаційних ресурсів і рекреаційної діяльності
- в) рекреаційних ресурсів, рекреаційної діяльності і рекреаційних утворень
- г) усі відповіді вірні

21. Рекреаційні утворення – це:

- а) середовище, облаштоване для рекреації
- б) функціональне об'єднання рекреаційного середовища, облаштованого для рекреації
- в) основа для організації рекреаційних просторів
- г) усі відповіді вірні

22. Рекреаційні утворення розрізняють за:

- а) тривалістю відпочинку
- б) типом рекреаційних комплексів
- в) типом природного рекреаційного ландшафту
- г) усі відповіді вірні

23. Рекреаційна діяльність є основною для:

- а) облаштування штучного рекреаційного середовища
- б) організації рекреаційних просторів
- в) облаштування природного рекреаційного середовища
- г) усі відповіді вірні

24. Різновидом великих рекреаційних утворень є:

- а) рекреаційний простір садово-паркових комплексів
- б) рекреаційний простір групи пляжів
- в) рекреаційний простір природних парків
- г) усі відповіді вірні

25. Рекреаційну діяльність класифікують за такими напрямками:

- а) лікувальна
- б) пізнавальна
- в) діяльність за інтересами

г) усі відповіді вірні

26. Види рекреаційної діяльності визначаються:

- а) атрактивністю рекреаційних ресурсів
- б) наявністю певних природних ресурсів
- в) наявністю трудових ресурсів
- г) усі відповіді вірні

27. Значення рекреаційних ресурсів полягає в тому, що вони:

- а) створюють сприятливі умови для рекреаційної діяльності
- б) створюють рекреаційний профіль певного ландшафту
- в) створюють систему рекреаційних утворень
- г) усі відповіді вірні

28. Розвиток ландшафтів для конкретного виду рекреаційної діяльності:

- а) сприяють його змінам
- б) сприяють його рекреаційному освоєнню
- в) сприяють його благоустрою
- г) усі відповіді вірні

29. За природними ознаками рекреаційні утворення розрізняють:

- а) рівнинні, гірські, морські, річкові, озерні
- б) парк, лісопарк, гідропарк, акваторії, лижні схили
- в) ліс, луки, озеро, гірські схили
- г) усі відповіді вірні

30. За урбаністичними ознаками рекреаційні утворення розрізняють:

- а) рекреаційний заклад, рекреаційний комплекс, рекреаційний центр
- б) рекреаційне селище, агломерація
- в) рекреаційний заклад, рекреаційне селище, рекреаційний комплекс, агломерація
- г) усі відповіді вірні

31. Рекреалогія – це:

- а) міждисциплінарна наукова дисципліна, що вивчає процеси та методи відновлення здоров'я людини
- б) комплексна наука про передумови та способи здійснення процесів відтворення психофізіологічного здоров'я людини
- в) суспільно-природнича наука про наслідки та закономірності процесів відтворення психофізіологічного здоров'я людини
- г) усі відповіді вірні

32. Головне завдання рекреалогії – це:

- а) обґрунтування рекреаційного районування з метою визначення рекреаційних функцій території
- б) практична реалізація рекреаційного районування території та передбачення тенденцій їх зміни під впливом рекреації та туризму
- в) координація діяльності відповідних галузей економіки з метою оптимального використання соціальних і природних рекреаційних ресурсів

г) усі відповіді вірні

33. Бальнеологічні ресурси – це:

- а) природні лікувальні речовини, які використовуються для немедикаментозного лікування на курортах
- б) штучно створені лікувальні речовини, які використовуються для немедикаментозного лікування в поза курортних умовах
- в) природні лікувальні речовини, які використовуються в санаторно-курортних установах
- г) усі відповіді вірні

34. До бальнеологічних ресурсів належать:

- а) лікувальні мінеральні води та лікувальні грязі
- б) лікувальні мінеральні води та пелоїди
- в) лікувальні мінеральні води
- г) усі відповіді вірні

35. У природних лікувальних ресурсах виділяють:

- а) питні та купальні води
- б) озокерит
- в) лікувальні грязі
- г) усі відповіді вірні

36. Санаторно-курортну спеціалізацію та профілізацію бальнеолікування визначають:

- а) лікувальний клімат
- б) природні водойми
- в) мальовничі ландшафти
- г) усі відповіді вірні

37. Рекреаційний простір залежно від екологічного зонування поділяється на зони:

- а) обмеженого використання ландшафтів
- б) природоохоронних ландшафтів
- в) рекреаційних ландшафтів
- г) усі відповіді вірні

38. Рекреаційна ємність території визначає:

- а) антропогенне навантаження на рекреаційну територію
- б) рекреаційне навантаження на рекреаційну територію
- в) навантаження самодіяльних туристів і екскурсантів на рекреаційну територію
- г) усі відповіді вірні

39. Розвиток рекреаційного регіону залежить від:

- а) наявності транспортних комунікацій
- б) наявності рекреаційних ресурсів
- в) наявності рекреаційних комплексів
- г) усі відповіді вірні

40. Поліфункціональними рекреаційними районами є:

- а) гірсько-приморські
- б) рівнинні
- в) острівні
- г) усі відповіді вірні

41. Рекреаційні зони – це території:

- а) що зберегли природні якості ландшафтів
- б) що мають оздоровчі властивості
- в) що можуть забезпечити систему довгострокових ефективних оздоровчих заходів
- г) усі відповіді вірні

42. Рекреаційна зона призначена для:

- а) розташування обслуговуючого персоналу
- б) розташування рекреаційних комплексів
- в) розташування господарських служб
- г) всі відповіді вірні.

43. Рекреаційні комплекси за функціональним профілем класифікують на:

- а) дозвіллеві комплекси
- б) санаторно-оздоровчі комплекси
- в) туристичні комплекси
- г) усі відповіді вірні

44. Курорт – це:

- а) природна територія на землях оздоровчого призначення, що має природні лікувальні ресурси
- б) природна територія, що характеризується рекреаційними ресурсами
- в) природна територія, що має умови, сприятливі для оздоровлення
- г) усі відповіді вірні

45. Природні мінеральні води поділяють на такі основні бальнеологічні групи:

- а) мінеральні води без специфічних компонентів і властивостей
- б) вуглекислі, сірководневі, залістисті
- в) слабо мінералізовані з високим вмістом органічних речовин
- г) усі відповіді вірні

46. Санаторно-курортні підприємства мають такі об'єкти оздоровлення рекреантів:

- а) теренкур
- б) басейн
- в) бювет
- г) усі відповіді вірні

47. До оздоровчих закладів, що використовують унікальні рекреаційні ресурси, належать:

- а) база відпочинку
- б) пансіонат відпочинку
- в) санаторно-курортне підприємство
- г) усі відповіді вірні

48. Основною умовою розташування санаторно-курортних закладів є:

- а) культурні пам'ятки
- б) унікальні оздоровчі ресурси
- в) наявність інфраструктурних об'єктів
- г) усі відповіді вірні

49. До рекреаційних закладів сезонного типу належать:

- а) база відпочинку
- б) пансіонат відпочинку
- в) санаторій
- г) усі відповіді вірні

50. Лікувально-оздоровча місцевість – це:

- а) природна територія, що має мінеральні та термальні води
- б) природна територія, що має лікувальні грязі та озокерит
- в) природна територія, що має ропу лиманів і озер
- г) усі відповіді вірні

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧА

Відповідь здобувача оцінюється на:

- **Оцінку А (90-100)** – якщо повно та глибоко, розгорнуто, правильно та обґрунтовано викладено матеріал:
  - здобувач виявляє глибокі знання усієї програми навчальної дисципліни;
  - відображає чітко знання термінів, правильно формулює відповідь, робить власні висновки та узагальнення;
  - застосовує теоретичні знання на практиці, робить власні висновки та узагальнення;
  - володіє навичками івент-аналізу масових і елітарних практик;
  - розуміє можливості сучасних наукових методів та володіє цими методами на рівні, необхідному для вирішення практичних завдань, що постають при виконанні професійних обов'язків.
- **Оцінку В (82-89)** – якщо правильно та обґрунтовано викладено матеріал:
  - здобувач виявляє знання усієї програми навчальної дисципліни;
  - відображає чітко знання термінів, правильно формулює відповідь, робить певні узагальнення;
  - але відповідь не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;
  - наявні незначні неточності у виконанні практичних завдань.
- **Оцінку С (74-81)** – якщо правильно викладено матеріал:
  - відображає знання термінів, логічно формулює відповідь, але наявні незначні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, нечіткі їхні характеристики;
  - наявні неточності у виконанні практичних завдань.
- **Оцінку D (64-73)** – якщо відповідь здобувач є поверхневою, недостатньо аргументованою:
  - є неповною, не містить усіх необхідних відомостей про предмет запитання;
  - є не зовсім правильною: наявні недоліки у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, нечіткі їх характеристики;
  - свідчить про наявність прогалин у знаннях, зокрема не засвідчує повною мірою знання основних понять, концепцій, категорій;
  - не містить посилань на літературу;
  - викладена з порушенням логіки подання матеріалу.
  - містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок та виправлень;
- **Оцінку E (60-63)** – якщо відповідь здобувача є поверхневою:
  - свідчить про наявність прогалин у знаннях, зокрема не засвідчує повною мірою знання основних понять, концепцій, категорій;
  - викладена з порушенням логіки подання матеріалу.
- **Оцінку FX (35-59)** – якщо здобувач не відповів на поставлене питання або відповідь є неправильною:

- не розкриває сутності питання, або ж допущено грубі змістовні помилки, які свідчать про відсутність відповідних знань у здобувача чи їх безсистемність та поверховість;
  - не знає основних положень навчальної дисципліни та принципів аналізу ситуацій; не вміє сформулювати власну думку та викласти її.
- **Оцінку F (1-34)** – якщо здобувач не відвідував заняття, не відпрацював їх, не проявляв бажання пізнавати навчальну дисципліну.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену/заліку, курсового проекту (роботи), практики
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	Задовільно
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Публікації науково-педагогічного працівника за темою навчальної дисципліни:

1. Шевченко Н.О. Рекреалогія: методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи студентів. Київ : НАКККіМ, 2019. 44 с.
2. Шевченко Н.О. Інноваційні підходи до моделювання напрямів розвитку рекреаційної діяльності на територіях дендрологічних парків. Мистецтвознавчі записки: Зб. Наук. Праць. Вип. 31. Київ: Міленіум, 2017. С. 144–151.
3. Шевченко Н.О. Аналіз рекреаційного продукту дендрологічного парку «Олександрія» для підготовки перспективної моделі територіальної організації туристської сфери регіону. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Науковий журнал. Київ : Міленіум, 2017. № 2. С. 61–64
4. Шевченко Н.О. Інноваційні підходи до підготовки фахівців для сфери рекреаційного природокористування. Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми озеленення населених місць: освіта, наука, виробництво, мистецтво формування ландшафту», Біла Церква, 25–26 травня 2017 р. С. 148–150
5. Шевченко Н.О. Індустрія туризму: спелеологічний туризм : навч. посібн. Київ : НАКККіМ, 2016. 284 с.
6. Шевченко Н.О. Організації туристичної діяльності в природних ландшафтах повоєнного періоду. Вісник Національної академії керівних

- кадрів культури і мистецтв: наук. журнал. Київ: 2023. № 1.
7. Шевченко Н.О. Особливості використання печер як екскурсійних об'єктів в спелеотуристичних регіонах світу // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтва: № 1 2011. Київ: Міленіум, 2011. С. 162–166.
  8. Шевченко Н.О. Напрями посилення рекреаційних функцій природоохоронних територій. Культура і мистецтво: сучасний вимір : матеріали II міжнар. наук. конф. молодих вчених, аспірантів та магістрів, 6–7 груд. 2018 р. М-во культ. України; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. Київ: НАКККиМ, 2018. 372 с. С. 145–146.
  9. Шевченко Н.О. Переосмислення ролі культурної спадщини у післявоєнній туристично-рекреаційній діяльності // Культура і сучасність : альманах. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2023. № 1.

Основна:

10. Алешугіна Н.О., Барановська О.В., Барановський М.О., Зеленська О.О., Смаль І.В., Філоненко І.М. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства. Навчальний посібник. Чернігів: Видавництво ЧНТУ. 2015. 492 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/aleshugina.htm (дата звернення 04.06.2023).
11. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: навч. посібник. Київ : Альтерпрес, 2009. 400 с.
12. Ващенко Н.П. Рекреаційні комплекси світу. Київ : КНТЕСУ , 2004. 202 с.
13. Величко В.В. Організація рекреаційних послуг: навч. посібник. Харків: ХНАМГ, 2013. 202 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/velychko.htm (дата звернення 04.06.2023)
14. Заваріка Г.М. Курортна справа Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2015. 264 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/zavarika.htm(дата звернення 04.06.2023)
15. Збірник нормативних документів з питань регулювання туристичного та готельно-ресторанного бізнесу / упоряд. Д. І. Басюк, В. С. Заєць. Кам'янець-Подільський : Абетка, 2015. 220 с.
16. Іванунік В.О., Явкін В.Г. Атрактивність рекреаційно-туристичних територій Навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2012. 248 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/ivanunik.htm(дата звернення 04.06.2023)
17. Карпенко Н. М., Карпенко Ю.В. Рекреалогія та курортологія : навчально-методичний посібник. Полтава : ПУЕТ, 2023. 200 с.
18. Кушнірук Ю.С. Рекреалогія: навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2015. 148 с.
19. Лисак Г.А., Рибак С.Б., Качмар Н.В., Крєктун Б.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Львів. 2017. 128 с.
20. Немець Л.М., Кулєшова Г.О., Соколенко А.В. Туристсько-рекреаційні ресурси світу. Навчально-методичний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. 102 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/njemec.htm(дата звернення 04.06.2023)
21. Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів

- природно-заповідного фонду України, затверджене Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України № 330 від 22.06.2009 URL: zakon.rada.gov.ua. (дата звернення 04.06.2023)
22. Рекреалогія (економіко-екологічний та маркетинговий аспект): навч. посібник / І.О. Гродзинська, С. Г. Нездоймінов, О.В. Гусєва, А.В. Замкова. Київ : Центр учбової літератури , 2019. 264 с.
  23. Скрипник Н.Я., Сердюк А.М. Рекреаційна географія: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 296 с.
  24. Смаль І.В. Основи географії рекреації і туризму: навч. посібник. Ніжин: НДПУ імені Миколи Гоголя, 2004. 264 с.
  25. Стафійчук В. Рекреалогія: Навч. посібник. Херсон : Грінь Д. С., 2019. 416 с.
  26. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 312 с.

Додаткова:

27. Андрєєва Г.П. Аналіз основних видів діяльності територіальних туристично-рекреаційних комплексів щодо виробництва і реалізації туристичного продукту // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2015. № 10. Ч.1. С.23–27.
28. Андрущенко В.Ю. Значення та розвиток територіально-рекреаційної системи завдяки туризму // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток економічної системи в умовах глобалізації». м. Вінниця, 28-29 листопада 2014 р. С. 87–90.
29. Байрак О. М. Проблеми збереження, відновлення та оптимізації історичних садово-паркових об'єктів // матер. IV Міжнар. наук. конф., присв. 225-річчю дендрологічного парку «Олександрія» «Збереження та реконструкція ботанічних садів і дендропарків в умовах сталого розвитку» 23–26 вересня 2013 р.: Біла Церква, 2013. Ч. 1. С. 10–12.
30. Бейдик О., Новосад Н. Унікальна Україна: географія та ресурси туризму: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2013. 572 с.
31. Богославець О.Г., Бойко Н.О. Креативність як визначальний фактор трансформаційних процесів у розвитку рекреації // Тези Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний, готельний і ресторанний бізнес: інновації та тренди». (м. Київ, 7 квітня 2016 р.). Київ : КНТЕУ, 2016. 362 с. С. 20–22.
32. Ведмідь Н.І. Класифікація санаторно-курортних і оздоровчих підприємств. Культура народів Причорномор'я. 2012. № 238. С. 9–13.
33. Від архітектури до віртуальних архівів: як Україна захищає культурні цінності.
URL:https://lb.ua/culture/2022/04/01/511860_vid_arhitekturi_virtualnih.html
(дата звернення 05.06.2023).
34. Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Лютак О.М. Сутність та складові елементи формування туристично-рекреаційної інфраструктури в

- сучасних умовах // Економічні науки. Серія : Економічна теорія та економічна історія. 2015. Вип. 12. С. 11–21.
35. Каральова К. А. Моделювання функціонального зонування території національного природного парку // Часопис картографії. Вип. 10 Збірник наукових праць. Київ : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2014. С. 196–205.
  36. Клапчук В.М., Мендела І.Я. Курортна справа : організація, територіальне управління, стратегічне планування : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Фоліант, 2018. 278 с.
  37. Кифяк В.Ф. Методи та принципи формування територіальних рекреаційних систем // Вісник ДІТБ. Серія «Економіка, організація і управління підприємствами» (у туристичній сфері). 2013. № 17. С. 51–54.
  38. Коробейникова, Я. С. Стратегія сталого розвитку туризму : навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 257 с.
  39. Кравцова І. В. Садово-паркові ландшафти як об'єкти рекреації і туризму URL: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/1774/1/GPL_as_the_objects_of_recreation.pdf (дата звернення 05.06.2023)
  40. Моца А. А. Шевчук С. М., Середа Н.М. Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/1560-Текст%20статті-1498-1-10-20220902.pdf> (дата звернення 05.06.2023).
  41. Новикова В.І. Використання природоохоронних об'єктів у рекреаційній діяльності. Матеріали XIX Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції "Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації" (м. Переяслав-Хмельницький, 30 листопада 2016 р.) Переяслав-Хмельницький, 2016. Вип.19. С.55-59. URL: http://tourlib.net/statti_ukr/novykova4.htm (дата звернення 05.06.2023)
  42. Сидор І. П. Соціокультурні технології в організації дозвілля. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchu/N144/N144p146-149.pdf (дата звернення: 08.06.2023).
  43. Стандарти ЄС і туристична галузь України: розвиток, пріоритети, промоція (оглядова довідка за матеріалами преси, Інтернету та неопублікованими документами за 2019–2020 рр.). URL: https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematch_ogliadi/2020/Standarty.pdf (дата звернення 12.06.2023)
  44. Стафійчук В., Малиновська О. Туристичне країнознавство : навч. посібник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 808 с.
  45. Ступень Н. М. Комплексний еколого-економічний аналіз потенціалу рекреаційних територій Ефективна економіка № 8, 2017. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6036> (дата звернення 12.06.2023).
  46. Угоднікова О. І. Основи рекреаційних послуг : конспект лекцій. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2020. 95 с.

47. Худавердієва В., Мерчанський В., Чуйко Н., Воронкова А. Стратегія економічної адаптації туристично-рекреаційної сфери України до міжнародного туристичного ринку. *Journal of Innovations and Sustainability*. 2022. № 6 (2). DOI: 10.51599/is.2022.06.02.02
48. Черчик Л.М. Імперативи інклюзивного розвитку в рекреаційному природокористуванні. *Економічні інновації 2020*. Том 22, Вип. 4 (77). С. 171–182. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1209864.pdf> (дата звернення 04.06.2023).
49. Чичкалюк Т.О. Вдосконалення управління розвитком рекреаційного потенціалу регіону // *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 3. С. 633–635.
50. Чир Н.В. Рекреаційна географія : навч-метод. посіб. Мукачево : вид-во Дишкант С.Я., 2019. 156 с.
51. Шаповалова О.О. Сучасні тенденції розвитку «spa» і «wellness» туризму URL:<http://international-relations-tourism.karazin.ua/resources/21d6d811ba061fe07b6266655419c44a.pdf> (дата звернення 08.06.2023)

Інтернет-ресурси:

52. Всесвітня рада з туризму та подорожей (WTTC). URL: <http://www.wttc.org/>
53. Державна туристична адміністрація. URL: <http://www.tourism.gov.ua/>
54. Наукова бібліотека ім. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
55. Національний природний парк (НПП) «Голосіївський» URL:<http://recreation.ecotour.com.ua/eco-route/189-2012-03-16-15-25-38>
56. Офіційний сайт світової спадщини ЮНЕСКО URL:<http://whc.unesco.org>